

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Dienst Justitiële Inrichtingen
T.a.v. de Hoofddirecteur
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon

communicatie@
inspectievenj.nl

Projectnaam

Brief Hoofd Dienst Justitiële
Inrichtingen JJI's

Ons kenmerk

2411439

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 28 november 2018
Onderwerp Zorgen over de kwaliteit van de taakuitvoering van Justitiële
Jeugdinstellingen

Geachte,

In deze brief vragen de Inspectie Justitie en Veiligheid, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: Inspecties) uw aandacht voor de kwaliteit van de taakuitvoering van de Justitiële Jeugdinstellingen (hierna: JJI's). De Inspecties constateren aanhoudende knelpunten. Zij maken zich grote zorgen of de JJI's voldoende zijn toegerust om de interne veiligheid van het personeel te waarborgen en of zij passende zorg, behandeling en onderwijs kunnen bieden aan de huidige doelgroep van justitiabelen.

Achtergrond

De afgelopen jaren hebben de Inspecties in een serie doorlichtingen en het daaropvolgend tussentijds toezicht onderzoek verricht naar de kwaliteit van de taakuitvoering van de JJI's. De laatste brief van de Inspecties daartoe dateert van 20 januari 2017¹. De Inspecties hebben hierin meerdere knelpunten geconstateerd die risico's vormen voor de taakuitvoering door de JJI's, te weten de veranderde doelgroep, het activiteitenprogramma, de behandeling via de basismethodiek voor positieve gedragsverandering, organisatieaspecten, perspectief op terugkeer, aanpak van werkdruk en omgang met agressie en geweld.

De optelsom van recente piketmeldingen, meldingen bij de Commissie Meldingen Jeugd van de IJenV en IGJ, signalen uit de media, de brandbrief van de Centrale Ondernemingsraad van Dienst Justitiële Inrichtingen² alsmede de op handen zijnde stelselwijziging, maakten dat de Inspecties hebben onderzocht of deze eerder door hen gesignaleerde knelpunten in voldoende mate zijn of worden aangepakt.

Methode

De Inspecties hebben hiertoe begin van de zomer 2018 drie (twee rijksinstellingen en een particuliere instelling) van de zeven JJI's bezocht. Tijdens deze bezoeken spraken de Inspecties met meer dan 80 functionarissen onder wie de directies van de JJI's en de daaraan verbonden scholen, behandelaars, afdelingshoofden, groepsleiders en leerkrachten. Daarnaast spraken zij met justitiabelen van kort- en langverblijfgroepen. ISZW inventariseerde hierbij

¹ Inspectie Justitie en Veiligheid, Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (20 januari 2017) Afsluitende brief doorlichting in de JJI's.

² Centrale ondernemingsraad Dienst Justitiële Inrichtingen (30 maart 2017). Brandbrief: Appel voor veiligheid.

specifiek hoe de JJI's zich inzetten om psychosociale arbeidsbelasting te voorkomen en te beheersen. Zij spraken hiervoor aanvullend met leden van de Ondernemingsraad en de directeur HRM. Tijdens de bezoeken is in de gesprekken systematisch aandacht besteed aan de eerder door de Inspecties geconstateerde knelpunten. De kern van de bevindingen is aan de individuele instellingen in een terugkoppelingsbrief en vanuit ISZW met een kennisgevingseis gecommuniceerd. Hierop heeft wederhoor plaatsgevonden.

Bevindingen

De bezoeken hebben de Inspecties een actueel en eenduidig beeld opgeleverd van de knelpunten waar de JJI's ook thans tegen aan lopen en de uitdagende context waarbinnen zij de kwaliteit van de taakuitvoering moeten waarborgen. De Inspecties constateren hierbij twee aanhoudende, risicovolle knelpunten te weten de personele bezetting en de veranderde doelgroep.

- *Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting staan onder druk*
Op basis van de bezoeken constateren de Inspecties een aanhoudende uitstroom van ervaren personeel. Daarnaast is er een hoog ziekteverzuim onder het huidige personeel, waardoor er een beperkt aantal medewerkers beschikbaar is. Als gevolg hiervan ervaart het beschikbare personeel een hogere werkdruk en worden zaken zoals het verlof van justitiabelen, het mentorschap, maar ook trainingen van personeel opgeschort. Daarbij geven gesprokenen aan dat dit bijdraagt aan een toename van (gewelds)incidenten en onveiligheid.
- *De oudere en complexere doelgroep vraagt om aanpassingen in het zorg- en behandelingsaanbod en de wijze van bejegening*
De Wet Adolescentenstrafrecht is sinds 2014 van kracht. Hierdoor kunnen nu ook jongvolwassenen tot 23 jaar volgens het jeugdstrafrecht vervolgd en berecht worden. Daarnaast is het aantal alternatieven voor plaatsing in een JJI, bijvoorbeeld toezicht, begeleiding en behandeling in een voorwaardelijk kader, gegroeid.³ Mede als gevolg van deze wijzigingen is de populatie van justitiabelen in de JJI's de afgelopen jaren sterk veranderd; de huidige bezetting van justitiabelen bestaat inmiddels voor bijna 70 procent uit justitiabelen van 18 jaar en ouder.⁴ Daarnaast is het aantal justitiabelen toegenomen die ernstige delicten hebben begaan of er van verdacht worden, een licht verstandelijke beperking en/of meervoudige problematiek hebben.⁵

Tijdens de Inspectiebezoeken is zowel door het personeel als door de justitiabelen aangegeven dat de huidige zorg en behandeling, de integrale YouTurn-methodiek, niet aan de behoeften van de oudere en complexere doelgroep voldoet. Dit geldt ook voor het huidige onderwijsaanbod waar behoefte is aan een passend onderwijsaanbod op maat en leerwerktrajecten in interne leerwerkbedrijven gericht op de arbeidsparticipatie.

In de gesprekken kwam naar voren dat het werken met de oudere en complexere doelgroep vraagt om een andere aansturing, aangepaste kennis en vaardigheden en het ontwikkelen van een breder handelingsrepertoire voor de medewerkers. Daarnaast vraagt het werken met deze doelgroep om een aanpak op het gebied van werkdruk en agressie en geweld van de JJI's, zodat een veilige en gezonde werkplek voor het personeel geborgd wordt.

³ Dienst Justitiële Inrichtingen (april 2016) DJI in getal 2011-2015

⁴ Dienst Justitiële Inrichtingen (juli 2017) DJI in getal 2012-2016.

⁵ WODC, 2018, Cahier 2018-9. Adolescentenstrafrecht: Kenmerken van de doelgroep, de strafzaken en de tenuitvoerlegging.

Conclusie

Vanwege de kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting staan de interne veiligheid van het personeel en de zorg aan de justitiabelen onder druk. Dit klemt des te meer vanwege de verbreding van de doelgroep in de afgelopen jaren, met oudere justitiabelen en meer justitiabelen met complexe problematiek.

Afsluitend

Op 11 juli 2018 heeft de Minister voor Rechtsbescherming het eindrapport Verkenning Invulling Vrijheidsbeneming Justitiële Jeugd (VIV-JJ) aangeboden aan de Tweede Kamer⁶. Hierin worden de resultaten beschreven van VIV-JJ en wordt vooruitgeblikt naar de eventuele aanpassingen van het systeem van vrijheidsbeneming van justitiële jeugd. De inhoudelijke reactie van de Minister hierop is recentelijk uitgesteld en zal naar verwachting in april/mei 2019 in een brede brief over het jeugdstrafrecht verstuurd worden.

De Inspecties verzoeken u om voor die tijd concrete maatregelen in de sector in gang te zetten om de knelpunten op het gebied van de personele bezetting, interne veiligheid en het scholings-, zorg- en behandelaanbod voor de oudere en complexere doelgroep te verbeteren.

In een bestuurlijk gesprek ben ik uiteraard bereid het bovenstaande nader toe te lichten.

Hoogachtend,

J.G. Bos
*Inspecteur-generaal Inspectie Justitie en
Veiligheid*

⁶ Kamerbrief 2286834, 11 juli 2018. Aanbieding eindrapport vrijheidsbeneming justitiële jeugd